

Чарлз III и ELIANT — антропософията по пътя към „Приобщаващия капитализъм“

Март Атанасов

Съпоставката между официалните банери на E.L. Rothschild, Съвета за приобщаващ капитализъм (под патронажа на Ротшилд и Ватикана) и ELIANT разкрива поредица от концептуални, композиционни и символни съответствия, които трудно могат да бъдат пренебрегнати. (<https://bougre.bg/assets/files/oddbamtsripk.pdf>) Към тях следва да добавим и един субективен фактор, чието влияние е от решаващо значение — фигурата на британския крал Чарлз III, който е известен както с дългогодишната си ангажираност с биодинамичното земеделие и преките си контакти на най-високо ниво с Антропософското общество в Дорнах, така и с активното си участие в проекта за Приобщаващ капитализъм, лансиран от неговия близък приятел Евелин де Ротшилд.

Фиг. 1

В действителност именно Чарлз е този, който задава тона на Приобщаващия капитализъм с откриващото си слово на първата конференция за Приобщаващ капитализъм през 2014 г. в Лондонското сити. Тя се провежда под егидата на Е. L. Rothschild и Лондонското сити (фиг. 1) и в нея участват стотици представители на световния политически, финансов и корпоративен елит, които управляват активи на обща стойност около една трета от световния инвестиционен доход, или приблизително 30 трилиона долара. Проведената на следващата 2015 г. втора такава конференция, отново в Лондонското сити, затвърждава постигнатото и води по-нататък до появата на Коалицията за приобщаващ капитализъм на Лин и Евелин де Ротшилд, а по-късно и до създаването на Съвета за приобщаващ капитализъм с участието на Ватикана през 2019 г.

Историческо значение за появата на новия, все още не добре известен вид капитализъм може да се припише на встъпителното слово на Чарлз по време на първата конференция за Приобщаващ капитализъм през 2014 г. Още в самото начало той споделя едно свое старо *чувство*, датиращо още от падането на Желязната завеса през 1989 г. — време, когато на Запад преобладава усещането за исторически триумф на капитализма и окончателен крах на комунистическия модел. Тогава обаче Чарлз не изпитал удовлетворение от този триумф, а противоположното — едно ирационално чувство на безпокойство от възможността комунизмът да се завърне отново.

Това „чувство“ е особено интересно, защото предшества с повече от две десетилетия официалното формулиране на идеята за Приобщаващия капитализъм, която Чарлз счита за спасителна. Още през 1989 г., когато старият идеологически конфликт изглежда приключил, той като никой друг си поставя въпроса дали комунизмът не може да се завърне, макар и явно не в старата си форма, а в нова такава, за която само намеква, но не формулира с точност. Ето точните му, повече от загадъчни думи:

*"Спомням си, че когато Желязната завеса падна, се вдигна голям шум около триумфа на капитализма над комунизма. Противно на това, аз не мислех, че нещата са толкова прости. **Почувствах**, че ако бизнесът не вземе предвид социалните, общностните и екологичните измерения, всичко (свързано с комунизма - бел. авт.) може да започне отначало. Оттук и усилията ми, насочени за изграждането на ефективни партньорства между частния, публичния и неправителствения сектори на гражданското общество."* (<https://www.youtube.com/watch?>

v=fa9FnoZeOF4) (<https://www.royal.uk/clarencehouse/speech/speech-hrh-prince-wales-inclusive-capitalism-building-value-renewing-trust-conference>)

Фиг. 2 Лин де Ротшилд, Чарлз III и Кристин Лагард

“Чувството” на Чарлз за застрашаващ нов комунизъм е повече от забележително и по неговите думи то провокира многогодишните му усилия за неговото предотвратяване, ултимативно водещи до новия вид Приобщаващ капитализъм, предложен на конференцията в Лондонското сити през 2014 г. Така излиза, че един нов призрак на комунизма — подобен на стария от 1848 г., описан в „Комунистическия манифест“ на Маркс и Енгелс — броди из Европа и именно за него предупреждава неговото „чувство“. Същият призрак се прокрадва и в словото на днешния управител на Европейската централна банка Кристин Лагард (фиг. 2) на същата конференция — а именно в твърдението ѝ, че Приобщаващият капитализъм трябва да бъде *„ултимативен отговор на Карл Маркс“*, независимо че самият той, по нейните думи, е „абсолютен оксиморон“ — термин, използван по-късно и от Лин де Ротшилд по време на една нейна

презентация.

Участието на Лагард в конференцията, освен всичко друго, показва подкрепата и степента на замесеност на ключови европейски институции в проекта „Приобщаващ капитализъм“. Тук се съдържа един от ключовете към разбирането на последвалото развитие. Чарлз още през 1989 г. не просто констатира „проблем“ в съществуващия капитализъм, но си поставя за цел и неговата промяна. И двадесет и пет години по-късно тази идея вече получава конкретно име от сем. Ротшилд, започвайки да се институционализира чрез двете конференции през 2014 и 2015 г. Така едно лично „чувство“, появило се в самия край на Студената война, постепенно започва да се превръща в поредица от призови за „фундаментална трансформация на глобалния капитализъм“, като този във встъпителното му слово от 2014:

*“Тези промени [върху природата] заплашват да подкопаят целия постигнат напредък, ако не успеем да създадем много по-устойчив и приобщаващ подход. Ключът към изграждането на такъв нов подход трябва да бъде, както на мен ми се струва, една **фундаментална трансформация на глобалния капитализъм**.”*

И сега, забележителното и не толкова известното е, че Чарлз отправя подобен призив и към участниците в международната конференция по биодинамично земеделие, проведена в Гьотеанума от 1 до 4 февруари 2017 г., под надслов „Създаване на плодородна почва - от природа към култура“. (https://www.sektion-landwirtschaft.org/fileadmin/landwirtschaft/Tagung_17/Landwirte-Tagung-2017-EN_web.pdf) Той се включва с предварително заснето видеообръщение, в което, в тон с думите си отпреди двадесет и осем години, акцентира върху необходимостта от „фундаментална смяна на подхода“, с което има предвид, както сам се изразява, днешната „преобладаваща икономическа система“ (фиг. 3). Това е капитализмът, за който той три години по-рано в Лондон апелира да бъде трансформиран, като само контекстът е променен. Докато в Лондон загрижеността му е продиктувана от вредите върху природата, тук тя засяга проблемите на фермерите, спрямо които „преобладаващата икономическа система“ се „проваля“ („fails“). Фундаментално обаче става въпрос за едно и също — планираната смяна на един капитализъм с друг.

Именно тук възниква същественият въпрос — ако в Лондон Чарлз говори открито за необходимостта от „трансформация на глобалния

капитализъм“, а в Дорнах — завоалирао за необходимостта от „фундаментална смяна“ на преобладаващата икономическа система, трудно е да не се забележи сходството между двете послания. Разликата е, че пред антропософската аудитория той не назовава конкретно проекта „Приобщаващ капитализъм“, въпреки че именно той вече е публично заявен от него. Пред антропософите той не разкрива тази връзка, а оставя призива си за промяна в по-обща форма.

Opening Message from Prince Charles

Videomessage from HRH, Prince of Wales

Ladies and Gentlemen, I was most touched to be asked to contribute a few thoughts to the opening of your international biodynamic conference and all the more so when I learned that your theme this year is soil – an issue about which I care very much indeed.

Now it hardly needs me to tell a conference of biodynamic farmers that the way in which we manage farmland in general and our soils, in particular, is of central importance to ensuring the future ecological health of our planet. Indeed Rudolf Steiner was one of the first people in the modern era to recognise explicitly the principles of inter-connectedness in relation to farming and to describe the links between the fertility of the soil and the health of plants, animals, and people. It is truly remarkable that so many of the farming principles and practices highlighted in Steiner's 1924 agricultural lectures are still so pertinent today. If only the visionary advice

connections and know in their heart of hearts that agrochemicals and monocultures are doing long term harm. In an ideal world, they would much prefer to care for the land in their charge in ways that would maintain and improve it through adopting a more holistic approach. The problem they face is that the prevailing economic system fails to put a price on the benefits of such approaches leaving the majority of farmers trapped on a treadmill of intensive production with little choice but to produce food whose apparent cheapness fails to reflect the true costs of its production.

The question, of course, is whether anything can be done to change this situation. Well, fortunately for us, nature is remarkably resilient and there is no doubt in my mind that the natural capital which has been lost during the chapter of intensive farming could be rebuilt if only there was a fundamental change of approach.

Фиг. 3

Тук следва да споменем и първия случай, в който Чарлз официално се обръща към антропософските среди. Това се случва през февруари 2016 г. отново чрез видеообръщение, с което той открива 34-тата международна конференция по биодинамично земеделие (<https://www.youtube.com/watch?v=IiC6ZKBP1h4>), проведена в Милано, където е базирана италианската *Associazione per l'Agricoltura Biodinamica*. Показателен е икономически ориентиранят надслов: „За икономиката на Земята: нашият общ дом“, в контекста на който Чарлз отправя отново витиеватия призив за „фундаментална промяна във възприятията“, както и за осъзнаване на „жизненоважния за здравето на почвата и биоразнообразието

агроекологичен подход”. Той споделя впечатления си от Срещата на върха в Париж, където се запознава с лансираната от френското правителство инициатива за почвата „4 на 1000“ („4 *per* 1000”). Програмата цели насърчаване на земеделски практики, задържащи въглерода в почвата, вместо да го освобождават в атмосферата — концепция, за която той неправилно приема, че е в абсолютен синхрон с препоръките на Рудолф Щайнер. Политкоректният и концептуален резонанс не закъснява: още на следващата 2017 година секцията по земеделие към Гютеанума организира конференция на подобна тема под надслов „Създаване на плодородна почва – от природа към култура“, към която Чарлз отправя вече разгледаното послание за „фундаментална смяна на подхода“.

Фиг. 4

През същата 2016 година, отново в Италия, започва да се оформя и връзката между инициативата за Приобщаващ капитализъм на Ротшилд и тази на Ватикана в рамките на ватиканския *Fortune-Time Global Forum*, проведен на 3 декември 2016 г. (<https://time.com/collections/vatican-global-forum/4589745/fortune-time-global-forum-report/>). Тогава папа Франциск за първи път официално отправя призив към фундаментално обновление на глобалната икономическа система и очертава няколко ключови цели пред бизнес елита, сред които са изграждането на нов социален пакт и създаването на по-хуманна и *приобщаваща икономика*. Особено забележимо е присъствието на Евелин де Ротшилд (фиг. 4) на форума, в

резултат на който през 2019 г. се появява Съветът за приобщаващ капитализъм с участието на Ватикана.

Връзката с проведената през 2016 г. в Италия биодинамична конференция не трябва да бъде пренебрегвана, тъй като тъкмо тогава идеята за нов вид капитализъм дооформя публичното си име и започва да се превръща в мащабен, макар и все още не съвсем задействан икономически проект, а Чарлз III избира точно тази страна за своето първо официално обръщение към антропософската аудитория. В Милано той за първи път официално разкрива пред нея своя към онзи момент над тридесетгодишен интерес към биодинамичното земеделие, развивано в неговата ферма *Duchy Home Farm* в Тетбъри, Глостършър, независимо че произвежданите земеделски продукти не са сертифицирани с марката „Деметер“, а като един вид „държава в държавата“ се продават под друга марка.

Това първо антропософско “откровение” на Чарлз в Италия е затвърдено през следващата 2017 г. вече в самото сърце на биодинамичното земеделие — в Дорнах, където той отново заявява своя искрен интерес към Щайнер и неговото дело и отново, под формата на внушение, отправя скрито послание към антропософите за необходимостта от преход от една икономическа система към друга (а оттук и към нов световен социален ред). С това последователността на събитията придобива ясни очертания: през 2014 и 2015 г. в Лондон Чарлз започва да говори за трансформация на глобалния капитализъм, след което в началото на 2016 г. в Милано пред антропософите — за „фундаментална промяна във възприятията“, а само няколко месеца по-късно във Ватикана вече и папа Франциск поставя същия въпрос, след което през 2017 г. в Дорнах Чарлз отново завоалирано говори за „фундаментална смяна“ на днешната икономическа система. Тази линия на развитие добива окончателна институционална форма през 2019 г., когато възниква Съветът за приобщаващ капитализъм на Ротшилд и Ватикана:

**Лондон 2014 — Лондон 2015 — Милано 2016 — Ватикана 2016 —
Дорнах 2017 — Ватикана 2019**

Погледнати поотделно, тези събития могат да изглеждат като несвързани инициативи, но поставени в хронологична последователност, те очертават постепенно движение от идея към формулирана програма, от програма към международен диалог и от него към институционализиран модел. Тази последователност показва постепенното сближаване на двете на пръв

поглед различни линии — лондонско-ватиканската и дорнахската, като тяхна средишна точка в личностно отношение е Чарлз III. В институционално — ELIANT, който започва да функционира именно през ключовата и най-натоварена откъм събития 2016 г.

Точно на страниците на неговия официален сайт, в графата „Икономика“ (фиг. 5), е публикуваният в духа на Чарлз напълно неопределен „Призив за промяна на мисленето в икономиката“, който гласи:

*“Нашият призив за **преосмисляне на икономиката** обаче е особено остър: точно както няма жив организъм, който да може да расте безкрайно, икономическият живот, основан на идеала за неограничен растеж, ще причини повече вреда, отколкото полза на планетата Земя и нейните жители в дългосрочен план.... ”* <https://eliant.eu/en/newsletter-archiv/unsere-arbeitsthemen/call-for-a-change-of-thinking-in-economics/>

Този призив на ELIANT е изцяло в духа на идеите, развивани от Съвета за приобщаващ капитализъм на Ротшилд, Чарлз и Ватикана, както и на други глобални институции, като например Римския клуб, който пръв формулира концепцията за вредите от неограничения растеж. Така се оказва, че както Чарлз непрекъснато отправя призив за промяна на икономическия модел — също и пред антропософска аудитория, — така този призив е възпроизведен и в самата информационна рамка на ELIANT. И в единия, и в другия случай не се посочва каква точно трябва да бъде икономическата система, която да замени тази днес, което оставя същата празнина, която вече видяхме в обръщенията на Чарлз в Милано и Дорнах: (не)ясно формулирана необходимост от промяна, но без назоваване на конкретния модел, към който тя да доведе. Същевременно за Троичния социален ред на д-р Щайнер не се казва нищо!

Всички тези факти — също като другите от предходната част — очертават една последователност, която трудно може да бъде възприета като сбор от случайности. Постепенно се разкрива присъствието на Чарлз III, от една страна, в антропософската приложна среда, от друга — във финансово-корпоративната линия на „Приобщаващия капитализъм“ на Ротшилд и, от трета — във ватиканския Съвет за приобщаващ капитализъм. Особеното е, че той не е деен само в една от тези сфери, а и в трите едновременно. Тези три линии не се сливат напълно, но се пресичат в неговата фигура. Пресечната точка е именно той и тук въпросът вече не е само в това дали

той има интерес към биодинамиката, дали подкрепя идеята за „Приобщаващ капитализъм“ или дали е близък до ватиканския проект, а във факта, че се появява последователно и в трите среди, при това в ключови моменти от развитието им. Това очертава не просто отделни биографични епизоди, а тройно хронологично съвпадение и обща линия на развитие, чийто краен резултат е сближаването с характер на подчиняване на фокусираната в ELIANT антропософска приложна среда, финансово-корпоративния проект за „Приобщаващ капитализъм“ и неговата ватиканска институционализация. С други думи, налице е процес на постепенното институционално пренасочване на приложните антропософски инициативи, а оттук и на антропософията като цяло — от самостоятелното търсене на обществен и икономически модел, какъвто е заложеният в идеята за Тройния социален организъм, към приемането на една различна, формулирана отвън социално-икономическа парадигма.

European Alliance of Initiatives
for Applied Anthroposophy

[Key Areas](#)
[Anthroposophy at Work](#)
[News](#)

[Home](#) » [Newsletter Archive](#) » [Call for a change of thinking in economics](#)

Call for a change of thinking in economics

Economy of Love:
„We Believe in
Creating Balance“

www.economyoflove.net

The balance of power is currently shifting around the world – including in Europe. The latter is seeking a new place in the power structure of the new world (dis)order that is currently emerging. At its core, Europe embodies diversity and inclusivity and the great challenge of working towards a common values-based identity. The rules-based value system of democratic social systems is wavering and giving way to authoritarian structures that do not shy away from attacks on legislative bodies either.

In order to protect Europe from renewed fragmentation and anti-democratic endeavours, reforms from below – broadly supported by civil society – must promote transparency and inclusive participation and demand it from their democratically elected parliamentarians.

ELIANT would like – wherever possible together with other initiatives – to pursue such a cultural change 'from below' by democratic means: we demand an education system that places the healthy development of children and young people at the centre and subordinates the demands for adaptation and performance from politics and business to this. This promotes a civil society that can advocate participation, co-operation and direct democracy instead of fitting in with the predetermined structures. However, our call for a rethink of the economy is particularly acute: just as there is no living organism that can grow indefinitely, economic life based on the ideal of unlimited growth will do more harm than good to planet Earth and its inhabitants in the long term, not least by constantly fuelling the battle over the distribution of resources and thus promoting

Фиг. 5